
kisdobos
1987. OKTÓBER

KISDOBOS KÉPTÁR

Radnóti Miklós
Október

Hűvös arany szél lobog,
leülnek a vándorok.
Kamra mélyén egér rág,
aranylik fenn a faág.
Minden aranysárga itt,
csapzott sárga zászlait
eldobni még nem meri,
hát lengeti a tengeri.

Fotó: Hasznos Zoltán

Koszta József (1861—1949) Kukoricatörők

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

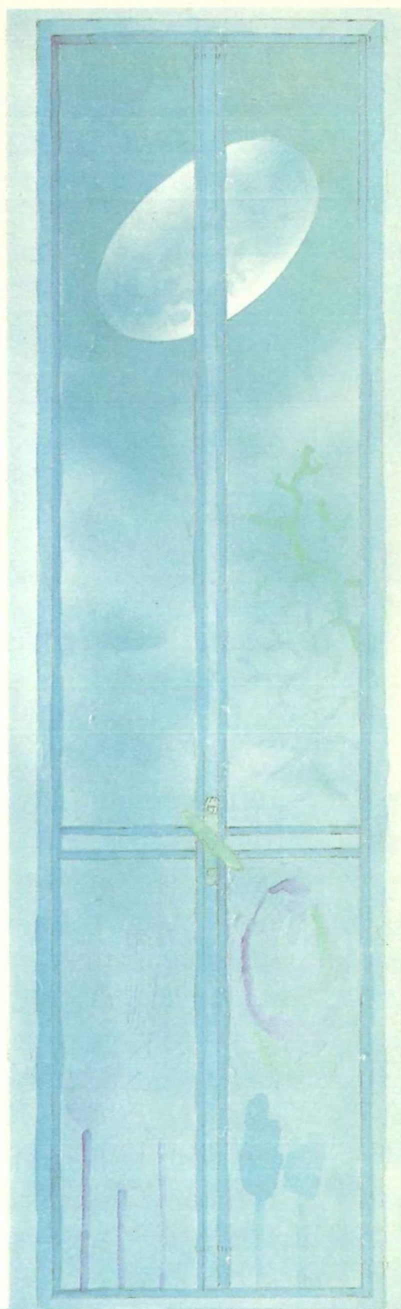
Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6—10 éveseknek. XXXVI. évf., 8. sz. Főszerkesztő: **Jani Gabriella.** Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: **dr. Petrus György.** Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 116-660. Készült a Kossuth Nyomdában 87.0516. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502, telefon: 660-162. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest V., József nádor tér 1. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 60 Ft. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlap **Karasz Lajos** felvétele
A szerkesztőbizottság tagjai: T. Aszódi Éva, Hankovszky Valéria, dr. Havas Péter, Jani Gabriella, Kass János, Nagy Katalin (elnök), Orgoványi Anikó, Trencsényi László.
A szerkesztőség munkatársai: Ferenczy Ágnes, Gaál Ödönné, Kóka Rozália, Zentai Mari

Radnóti Miklós

Éjszaka

Alszik a szív és alszik a szívben az aggodalom,
alszik a pókháló közelében a légy a falon;
csönd van a házban, az éber egér se kapargál,
alszik a kert, a faág, a fatörzsben a harkály,
kasban a méh, rózsában a rózsabogár,
alszik a pergő búzaszemekben a nyár;
alszik a holdban a láng, hideg érem az égen;
fölkel az ősz és lopni lopakszik az éjben.

Georg Trakl

Magános ősz részlet

Homályos ősz jön, telt s gyümölccsel édes,
a nyári nap haldódó fénye sárga.
A széthasadt ködből még tiszta kék les;
a madár ha száll, akár mesében szállna.
Hordókra vár a bor s a csönd a széles
pincék homályán megdermedve áll ma.

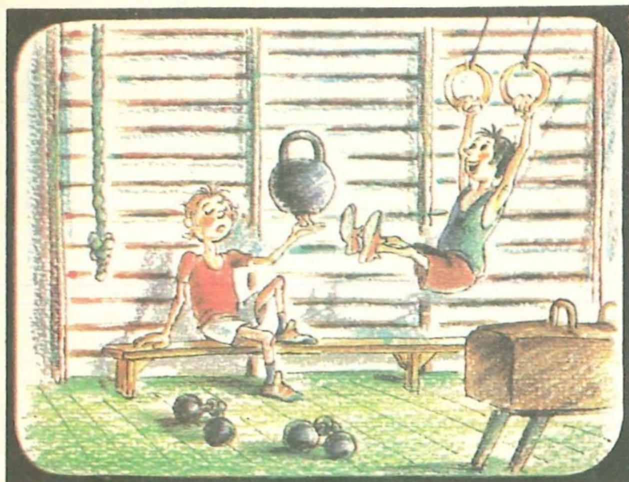
Amott a puszta dombon egy kereszt ül;
rozsdás erdőn bolyong a nyáj fehéren.
Egy felleg húz a tó tükrén keresztül;
a földmíves pihenni tér be éppen.
Az este kékes szárnya halkan pendül
a száraz zsuptetőn s az árokszélen.

Radnóti Miklós fordítása

Kiss Ilona rajza

Diák voltam Moszkvában

Ki ne ismerné azt a régi diák babonát, hogy csak a párna alá kell tenni a könyvet és reggelre az ember fejébe száll a tudomány. Bizony jó lenne, főleg akkor, ha egy idegen nyelvet kell megtanulni. Ha igazán jó, ahogy mondani szokták „perfekt" akarsz lenni egy nyelvben, akkor naponta kell tanulni. Kivéve, akkor, ha olyan szerencsés vagy, hogy édesanyádat külföldre küldik dolgozni. Így járt **Rékai Gábor** is, aki második osztályos korában került Moszkvába. Mielőtt még nagyon irigykednétek, gondoljatok arra, hogy milyen rossz lehetett bemenni egy idegen osztályba, ahol mindenki ismeretlen, ahol mindenki meséli a nyári élményeit, csak te állsz ott kukán, hiszen egy szót sem értesz az egészből. Szerencsére a gyerekekre „ragad a nyelv", így Gábor is hamar belejött.

A hetedik osztály második félévét már idehaza járta.

A két iskola közti különbségről így beszél:

— Moszkvában két dolgot komolyabban vesznek: a sportot és az úttörőt. Az a suli, ahova én jártam egy közönséges moszkvai iskola volt, de két tornatermünk volt. Rengeteg sportrendezvény, verseny volt, amire bárki jelentkezhetett. Nem a tanár választotta ki, hogy ki induljon. Ha lebőgött, akkor az az ő baja volt. Persze mi sem örültünk neki. Ha valaki valamit elvállalt, azt komolyan vette. Itthon már tapasztaltam, hogy az adott szót nem mindenki veszi komolyan.

— Ott is szeretnek beírni a tanárok az ellenőrzőbe?

— Igen, de már csak akkor, ha magatartásból összejön a nagy egyes.

— Hogyhogy nagy egyes?

— Sok kis egyesből lesz a nagy egyes. A magatartást is osztályozzák.

— Az iskolai rend hasonló a mienkhez?

— Annyiban igen, hogy szeptember elsején kezdődik a tanítás, de már május 25-én véget ér. Ez jó volt. Egyébként ott szombaton is van tanítás, kivéve akkor, amikor elmentünk valamelyik játszóteret rendbetenni. A kicsik szemetet és a lehullott leveleket szedték össze, a nagyok kapáltak, gyomláltak, virágot ültettek. Az is más, hogy ott egyenruhában kell járni. A fiúk ruhája sötétkék, a lányoké barna, barna vagy fekete köténynyel, és ünnepnap fehérrel.

— Úttörőmunka?

— Kicsit más mint itt. Komolyabban veszik, és a tanárok jobban beleszólnak. Őrsvezetőt csak a tanár beleegyezésével lehet választani. Olyan nincs, hogy egy rossz tanuló őrsvezető legyen.

— De ha az osztály őt akarja? Például azért, mert zseniális szervező, jópofa, vagy tudom is én.

— Eszünkbe sem jutna, hogy rossz tanulót válasszunk. Mi különben is megvoltunk elégedve a mienkkel. Úttörőmunkaként papírt gyűjtöttünk, és a második világháborús veteránokhoz jártunk segíteni. Takarítottunk, bevásároltunk.

— Mi az, ami Pesten hiányzik?

— A barátaim. Nem szeretek levelet írni. Beszélgetni egészen más. Ők nagyon hiányoznak.

Itt aztán be is fejeztük a beszélgetést, mert Gábornak sürgős dolga akadt. Csak később jutott eszembe, hogy nem kérdeztem meg: oroszból milyen jegyet kapott. De azt hiszem ez már válasz nélkül is kitalálható.

czy

Mindig magasabbra...

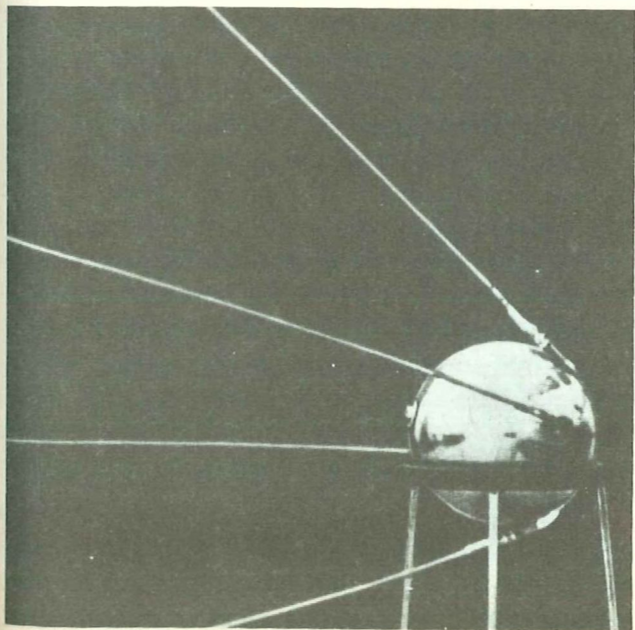
A repülés vágya talán egyidős az emberiséggel. Milyen jó lehet a madaraknak, gondolta az ember és elkezdett álmodozni. Erről az álmodozásról szól a régi görög monda: Daidalos tollakból szárnyakat készített, hogy fiával együtt elmenekülhessen egy szigetről. Fia, Ikaros, túl magasra repült. A nap megolvasztotta a viaszt, a tollak lehullottak, és Ikaros belezuhant a tengerbe.

Később az ember már arról álmodozott, hogy elhagyja a Földet és más égitestekre látogat. A francia Jules Verne a Holdra küldte hőseit. Pedig előbb fel kellett találni a repülőgépet, majd ki kellett jutni a világűrbe. Olyan gépet kellett készíteni, mely képes elhagyni a Föld légterét. 1957. október 4-én végre sikerült: a Szovjetunióban útjára bocsátották az első mesterséges holdat a Szputnyik—1-et. Ez az útitárs — mert a szputnyik szó ezt jelenti magyarul — három hónapig kísérte Földünket.

1961-ben Gagarin szovjet űrhajós volt az első, aki megpillanthatta az űrhajó kabinjából a Földet.

És a tudósok tovább dolgoztak, még többet akartak: olyan űrhajót, amelyben több ember is elfér. Hisz a magány még a Földön is elviselhetetlen.

Nem hiába dolgoztak. 1964. október 11-én a Szovjetunióban felbocsátották a Voszhod—1-et, az első többszemélyes űrhajót, amely három embert vitt magával. Visszatérésükkel új szakasz kezdődött a szovjet űrkutatásban.

Üzenet a XXI. századba

Ülsz a TV előtt, a híradót nézed. Valahol, valakik lövöldöznek, géppuska kelepel, halottak, sebesültek maradnak az utcán, riadt gyerekszemek néznek rád. Ők már tudják, mi a háború. Alexander Ivanov talán ilyen képsorokat látott, amikor megfogalmazta felhívását a világ gyerekeinek, a jövő század felnőtteinek.

„Nekem az a dédelgetett vágyam, hogy soha ne legyen háború, hogy a Földön soha többé ne oltson ki emberéletet golyó és bomba... Mi lenne, ha a Szovjetunió gyermekei felhívnák kortársaikat a világ különböző országaiban, hogy az öt világrész gyermekei kössenek szerződést arról, hogy a XXI. század legyen a béke évszázada.

Csináljunk úgy, hogy mindenki, aki huszon- vagy harmincvalahány éves lesz az ezredfordulón, részt vesz a szerződés megszövegezésében. A szerződés velünk együtt válik majd felnőtté, s így lesz a világ ifjúságának szerződése... Ha mind együtt fogunk cselekedni, okvetlenül megóvjuk a világot a háborútól.

Ebben biztos vagyok."

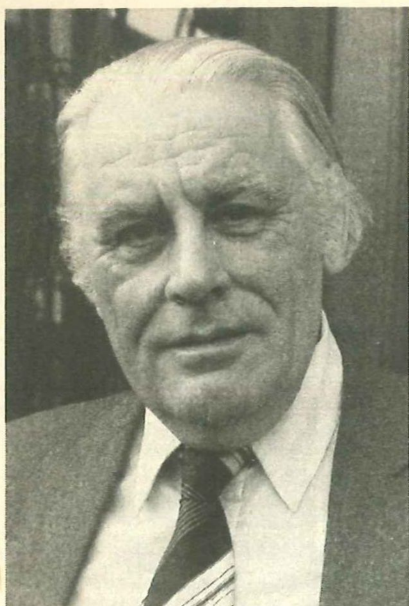
Alexandr Ivanov, 16 éves
Zsukovszkij, Moszkva megye

A dunaújvárosi Dózsa György Általános Iskola kisdobosai és úttörői így válaszoltak a felhívásra:

„Mi XX. századbeli gyerekek szeretnénk; ha a Földön sehol se lenne háború. A gyerekek számára olyan találkozókat szerveznénk, ahol minden ország képviseltetné magát. Játékos vetélkedőkön mindenki megmutathatná ügyességét és nyelvtudását. Más földrészek gyerekei eljönnének hozzánk, mi is elmennénk hozzájuk. Barátságunkat levelezéssel erősítenénk. Azok a gyerekek, akik nem járhatnak iskolába, mert társadalmi helyzetük nem teszi lehetővé, más országbeli gyerekek segítségével ismerjék meg a tudás vágyát.

Ha a csöppnyi gyermekkezek összefognának, — legyen az fehér, fekete, vagy sárga bőrű — vágyaink teljesülhetnének."

Ti is küldhettek üzenetet a XXI. századba. Az üzenetet a Szovjet Kultúra és Tudomány Házába küldjétek. (1052 Budapest, Semmelweis u. 1/3.) Legyen ez is a Barátságposta része.

Bemutatjuk

Karai József zeneszerzőt

Tulajdonképpen most kottafejeket kellene írnom, hiszen egy zeneszerzőt akarok bemutatni nektek. Csakhogy én nem vagyok zeneszerző, és Karai József, ahogy ő mondta: „nem a szavak embere". De azért nagyon jól elbeszélgettünk a pesti Vörösmarty téren, ahol még zenét is szolgáltattak nekünk a téren játszó együttesek.

— A gyermekkorom? — tűnődik el, mikor erről kérdezem. — Olyan voltam, mint a többi gyerek. Minden érdekelt. A véletlen szólt bele kétszer is az életembe, így lettem zeneszerző.

Az első véletlen: 10 éves voltam, amikor felvettek a Katonai Akadémiára. Nagy szó volt, mert teljesen ingyenes volt az oktatás, és édesanyám egyedül nevelt bennünket. Nyolc éves voltam, amikor édesapám meghalt. A repülés volt a nagy szerelem, azért akartam az Akadémiára menni. És amikor már minden rendben volt, hirtelen úgy éreztem, semmi kedvem az egészhez. Gimnáziumba mentem.

Kisiskolásként zongorázni tanultam. A zene szeretetét édesanyámtól kaptam. Ahogy telt-múlt az idő egyre többet foglalkoztam a zenével, így aztán egészen természetes volt, hogy a Zeneművészeti Főiskolára jelentkeztem.

Viski János növendéke voltam. Egy alkalommal azt a „házi feladatot" kaptuk, hogy a következő órára komponáljunk egy úttörődalt. Így született a Dal a hazáról című művem.

A második véletlen főiskolás koromban történt. Egyik évfolyamtársam megkérdezte, nincs-e kedvem elmenni az Építők kórusához zongorakísérőnek. Őt hívták, de sajnos ő nem tud zongorázni. Elmentem, s ha már ott voltam, én is megpróbálkoztam kórusművek komponálásával. Sokat írtam a gyerekeknek. Például Weöres Sándor verseire írt dalaimat gyakran éneklik a gyerekek, ilyen a Száncsengő, a Tündérsíp, vagy az Ugrótánc. De azt hiszem népszerű a Szabadság szállj közénk című dal is. József Attila: Május című versére írt kórusművet szintén a gyerekeknek komponáltam.

Nagyon sok örömet adott, és ad ma is a munka. Mostanában egyre több hangszeres zenét írok, de közben azért gondolok a gyerekekre is. Mert énekelni nagyon jó dolog. Nem is tudják a gyerekek mi mindent fejleszt a kórusban való éneklés. Az állóképességet, a figyelem összpontosítását, a jó légzéstechnikát, a másikhoz való alkalmazkodást.

Lassan ránk sötétedik a Vörösmarty téren. Búcsúzóul mit is mondhatnék mást a Kisdobos olvasói nevében Karai Józsefnek, aki a jövő hónapban lesz 60 éves:

— Jó egészséget, és még sok-sok kórusművet az elkövetkezendő években mindannyiunk örömére!

Ferenczy Ágnes

DAL A HAZÁRÓL

Várnai Zseni

Szélesen KARAI JÓZSEF

1. Paj-tás, dal-ol-junk szép magyar hazánkról,
Itt ringott bölcsőnk, itt nevelt anyánk.
Zengjen dalunk a szé-les ró-na-ság-ról,
Mely a bő-ség kincsét ont-ja ránk.
Mi-énk e föld, er-dő, me-ző,
Ka-lá-sza, vi-rá-ga né-künk te-rem.
Paj-tás, daloljunk szép magyar hazánkról,
S az é-nek száll-jon völgyön és hegyen!
[3.] völgyön és he-gyen!

2. Zengje dalunk nagy hőseink erényét,
Este, ha erdőn tábortűz lobog,
Boldog jövőnkért, boldog új hazánkért
Éltek ők, e bátor harcosok.

Miénk e föld . . .

3. Pajtás, köszöntsük drága jó hazánkat (anyánkat),
Dallal és tánccal ünnepeljük őt,
Széles határon, napsütötte tájon
Vígan járunk, boldog úttörők.

Miénk e föld . . .

A szokás meg a természet

Valamikor réges-régen élt egyszer egy király. Volt neki egy igen okos macskája. Ennek a macskának az volt a szokása, hogy amikor a király letelepedett enni, az asztal sarkára ült, és a két első lába között égő gyertyát tartott. Büszke is volt rá a király rettenetesen. Egyszer a királynál nagy lakomát rendeztek. Akkor is ott ült a macska az asztal szélén az égő gyertával. Az urak beszélgettek erről is, arról is. Szóba került a szokás meg a természet hatalma. Az egyik azt mondta, hogy a természetet nem lehet megtagadni. A másik arra esküdött, hogy a szokást nem lehet elhagyni. Az asztal körül játszott, ugrándozott Miska, az udvari bolond. Szórakoztatta az urakat. Azt mondta a király:

— Hát nézzétek az én macskámat! Ennek adhattok bármit, nem nyúl az addig hozzá, míg én be nem fejeztem az evést!

Az udvari bolond legyintett:

— Ugyan felség! Ez csak szokás, ezt könnyen elhagyja a macska! De a természetét azt soha!

Megsértődött a király.

— Hej, te bolond! Hogy mersz engem meghazudtolni? Ha egy órán belül ezt be nem bizonyítod, vége az életednek!

— Nem baj! — mondta Miska. Adj nekem egy órai szabadságot, s akkor bebizonyítom.

A király s az urak azt gondolták, hogy a bolond meg akar szökni, ezért katonasággal vették körül a kastélyt. Miskának eszeágában sem volt, hogy megszökjék. Több esze volt annak, mint magának a királynak. Fogta magát, s elment a magtároshoz:

— Hej pajtás, fogj nekem egy élő egeret hamar! Ettől függ most az életem!

A magtáros fogott hamar egy egeret. Az udvari bolond az egér hátulsó lábára kötött egy cérnát, a cérna végét meg az ujjára akasztotta. Az egeret bedugta a zsebébe, és mindjárt jelentkezett a királynál. A király meg az urak még mindig az asztalnál lakmároztak. A macska hősiesen tartotta a gyertyát, míg azok a jobbnál jobb falatokat bekebelezték.

— Na, felséges király, itt is vagyok! — mondta a bolond. — Most bebizonyítom az igazamat.

— Lássuk, Miska! — felelte a király.

Erre aztán kíváncsiak voltak az urak is. A bolond szépen kivette az egeret a zsebéből, és eleresztette az asztalon. Az egér hirtelen elfutott a macska előtt. A macska meglátta, felkapta a fejét, de még nem hajította el a gyertyát. Az egér leszaladt az asztalról, de Miska a cérnával felemelte, és újra a macska elé penderítette. A macska nem bírta tovább. Eldobta a gyertyát, nekiugrott az egérnek, elkapta, összeroppantotta, megette.

— Na, felséges királyom, melyikünknek van igaza? — kérdezte Miska. Az urak is, a király is belátták, hogy a bolond igazat beszélt: a szokást el lehet hagyni, de a természetet nem.

(Bálint Sándor Csongrád megyei gyűjtése nyomán)

Király Attila rajza

Egyszer volt

Fotók: Karasz Lajos

1

Kedves Dorka!

Csongrád megyében barangoltam az elmúlt napokban. Most Ópusztaszeren, a Nemzeti Történeti Emlékparkból írom levelemet. Kora délelőtt van, még néptelen ez a hatalmas, különös történelmi múzeum. A modern kupolás bejárattól hársfasor vezet az Árpád-emlékműhöz, melyet 1896-ban, a honfoglalás ezredik évfordulójára emeltek. Balra egy óriási körcsarnok utolsó munkálatai folynak. Különböző kiállítások kapnak itt helyet és idekerül Feszty Árpád a Magyarok bejövetele című körképe is. A kép 118 méter hosszú és 15 méter magas. Még 1894-ben fejezte be a festő.

Az emlékmű mögött középkori épületek romjai láthatók: templom és monostor, néhány csodálatos módon épen maradt szoborral. A régészek a 10. századig visszamenőleg, mint nyitott könyvben olvasnak ezekből a leletekből. A romoktól néhány száz méterre a népi építészet szebbnél szebb együtteseit állították fel. Lassan egész kis falu alakul ki az idetelepített házakból. A csongrádi halászház, a szentesi és a szegedi tanya, a tanyai népiskola, a pusztafeketehalmi olvasókör, a kovácsműhely s a többi épület mind a múlt századi csongrádi nép életének beszédes tanúja. Legjobban a halászház tetszett. A fehérfalú, fakéményes kis ház ablakaiban kövér muskátlik virítanak. Benn a csongrádi halászember életének minden kelléke megtalálható. Csupa nemesen egyszerű, szépen megformált tárgy. A kamrában a halászat eszközei sorakoznak. Guszakece, marázsa háló, hálókötőtűk, véghorgok, dobóhálók, varsák, reginás tapogató, kuttyogató volt a kishalászok munkaeszköze. „A halászat — a magyarságnak honfoglalás előtti fontos foglalkozása — a Tisza, a Körös vizeinek partján élő népnek a legutóbbi időkig is élelmezési és megélhetési forrása volt. Csongrádon a Belváros lakóinak többsége halászként élt."

Önmagukban is értékesek, s érdekesek az emlékpark látnivalói, de Ópusztaszert a magyar nép zarándokhelyévé a nagy történelmi események emléke avatta.

Nevét onnan kapta, hogy a honfoglaló magyarok Árpád vezérletével itt alkották meg a leendő magyar állam rendjét, szerét. (A „szer" rendet, sort, módot jelent.) 896 és 1945 között a magyar történelem számos sorsdöntő eseménye zajlott itt.

1945-ben a felszabadulás után az országban először itt kezdték meg a földosztást. Csongrád nincstelenjeinek földhöz jutása felért egy új honfoglalással.

Míg elmerültem a levélírásban egy csoport gyerek érkezett az emlékműhöz. Hetedik-nyolcadikosok lehettek. Egy fiú Illyés Gyula: Árpád című versét szavalta, egy kislány Váci Mihály Kelet felől című költeményét mondta. Két gyerek, kezükben koszorúval, lassan méltóságteljesen lépegetett fel a lépcsőn, s közben a többiek szépen énekeltek:

„Hazádnak rendületlenűl,
Légy híve, oh magyar..."

…hogy is volt?

A földre néztem. A fűvön harmatcseppek ragyogtak. A szoborra tekintettem majd lassan behunytam a szemem. Elképzeltem Árpádot, a vezéreket, az összegyülekezett népet, amint tanácskoznak, ahogy a Mondák könyvében olvastam:

„Aranykertnek, szép szegeletnek nevezgettük e földet — folytatta Árpád — mind e mai napig, illő, hogy most új nevet adjunk az országnak, hogy ezután nevén nevezhessük.

Ekkor Botond lépett a fejedelem elé. Számos sebforradás díszítette büszke arcát. Hajfonata leomlott széles vállára.

E szép hazát — mondta — dicső ősapánkról kell elneveznünk. Magyar indult el elsőnek e szép szegelet felé, Árpád nemzetsége is az ő ivadékából való! Nevezzük Magyar országának!

— Éljen Magyar országa! Éljen Magyar országa! — harsant fel a kiáltás a vezérek s a gyűlés résztvevői ajakán. Nagy örömükben felugráltak a helyükről. Vállukra emelték Botondot, hujjogattak, örvendeztek. Botond visszament a helyére. Árpád csendet intett, s így folytatta:

— Mától fogva nevezzük Magyarországnak! S így nevezzék fiaink, unokáink! Míg csak egy magyar él!"

Míg én álmodoztam az ének véget ért. A gyerekek zsibongva megindultak a romok felé. Nem szólítottam meg senkit. Elmenőben láttam az autóbuszon, hogy Ajkáról jöttek.

Szeretettel üdvözöllek: Balázs

1. Árpád-emlékmű — Ópusztaszer
2. Kerek ól a szentesi tanya udvarán — Ópusztaszer
3. Középkori szobrok — Ópusztaszer
4. Csongrádi halászház — Ópusztaszer
5. Halászeszközök — Ópusztaszer

Kiss Lajos

A kiskanász

részletek

A célszörű szögény embör élete a kanászsággal kezdődik. A régi értelemben vett *kiskanász* ma már nem található meg. Nincs már olyan kanászgyerek, aki zubbonyos korában kikerülvén a tanyára őrizni, legeltetni a disznókat, malacokat, fagyban, sárban, a városba évenként egyszer-kétszer ha bejött, némelyik csak akkor, amikor kiírták katonának.

A sok családú szögény ember gyerekeiből lett a kiskanász. Odaadta kisebb iparosmester is, mikor már nagyon szaporodtak. Otthon nem tarthatták, mert nem volt miből. A muszájnál is erősebb nincstelenség hajtotta, vitte rá a szegényt, hogy gyermeket elállítsa, hogy más *keze-lába legyen*. Anyja előre siratja, hogy más húzza-vonja, más üti-veri. Tavasszal virradatkor (4 óra) kel a kanász. Kihordja az iziket, kisepri a jászolt, az etetéshez takarmányt visz be, a tehénnek *leveles csutkát*, a lónak zabot, kukoricát, mely alá polyvát terít.

Míg a jószág eszik, a trágyat kihordja alóla. Azután a vályúból megmosdik, utána megfésülködik és bemegy reggelizni. Kenyeret, szalonnát, túrót eszik, vagy tejet. Evés után segít az itatásnál, majd az abrakolásnál, és a fejésnél. Jó időben itatás után 6 órakor kiereszti a disznókat, kihajt. A disznó koratavasszal (április végéig) földi mogyorót eszik az ugarból, a gyepen perje tarackgyökér, cickafarok, csorbóka, veresnadrág, útifű növényeket. Ha a jószág szomjas, amit arról tud meg, hogy akkor nyugtalan, elhajtja a kúthoz. Maga is innen iszik. Innen legeltetve hajt tovább, bejárja az egész gyöpöt. Hogy ne unja a disznótrágyát összesöpri, gereblyéli, lapátolja, talyicskákra rakja, elhordja. A disznóőrzéshez is kell tudomány! Arra vigyáz a legfőképpen, hogy a disznó a gyöpön legyen, el ne menjen a szántásra, árpavetésre, rá ne menjen a búzavetésre, veteményföldre. A malacokat karikásostorral terelgeti, nagyokat durrogatva.

Mikor szántanak, befogját a kanászt ostorosnak, de azért a disznóra is kell ügyelnie s ha már messze van, vagy csak a szomszéd földjére ment, megállnak az ekével, míg visszafordítja a jószágot. Áprilisban *csutkatőveréskor,* a kanász arra hajtja a disznókat, és segít a *kiverésben,* behordásban a béresnek. Délre behajt. Az étel rendesen tésztaleves *(galuska, csípődött tarhonya)* keménytarhonya, kása. Nem az asztalnál eszik a kanász, hanem az eresz alatt húzódik félre. Delelni nem szokott, ha éppen nincs dolga, a béres parancsol neki.

Ebéd után ismét kihajtja a disznót, este 6 óráig van kint. Mikor pedig behajtott, tisztítja az aklot, elsöpri az ajtó előtti szemetet, a gazdaszszony parancsára tűzrevalót visz be, *csutkatövet, izikcsutkát:* ha mondják, tesz a tűzre, ügyel, hogy ki ne aludjon. A jószág etetésénél vigyáz, hogy a galamb, meg a tyúk oda ne menjen.

Vacsorára déli maradékot eszik. Ennek hiányában kenyeret, szalonnát, túrót, tejet szokott kapni. Vacsora után lefekvésig *kukoricát morzsol, szöszt tép, tökmagot tisztít.* Ha nem lát már semmi végeznivaló dolgot, 8 órakor lefekszik az istállóban izikre, vagy árpaszalmára.

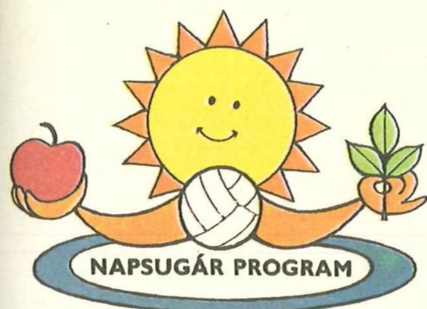

*

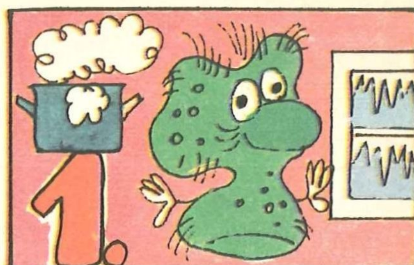
1934-ben fejezte be Kiss Lajos néprajzkutató A szegényember élete című kötetét. Hódmezővásárhelyen született, és páratlan hitelességgel ábrázolta szülőföldje szegényembereinek életét.

Ha te vagy a kukta...

— az egészséges ételkészítés szabályai —

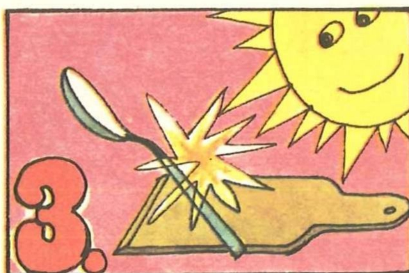
Lehet, hogy még csak mostanában kezdesz a konyhában sürgölődni, segíteni anyunak és a nagyinak. Te vagy a kukta. Nem árt, ha néhány dolgot megjegyzel, hogy mire megtanulsz főzni, ne csak ízletes, hanem egészséges ételeket is készíts.

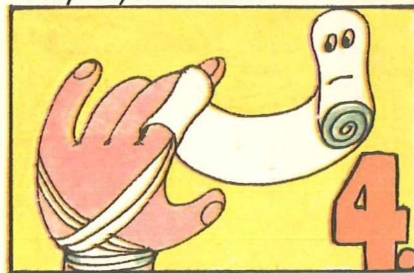
1. Az ételek okozta betegségeket általában baktériumok idézik elő, melyek a melegben még el is szaporodhatnak. A tápanyagokat ezért 60 fok felett (tehát forrón) vagy 10 fok alatt (tehát jégszekrényben) kell tartani.

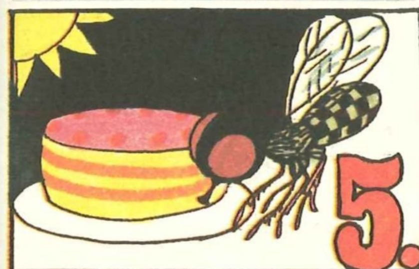
2. Az ételek elkészítése előtt mindig moss kezet.

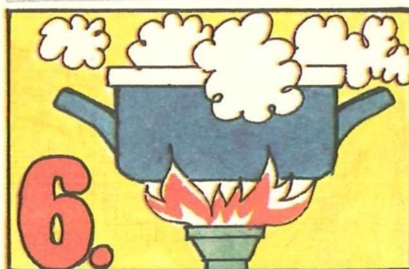
3. A konyha és a konyhai eszközök mindig tiszták legyenek.

4. A kezeden lévő sebeket, vágásokat kösd be, mert megfertőzhetik az ételeket.

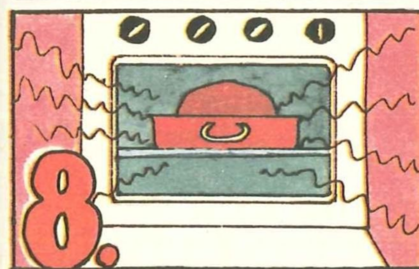
5. Ne készítsd el az ételeket túl korán, mert ha nincs jégszekrény az étel megromolhat vagy a legyek megfertőzhetik.

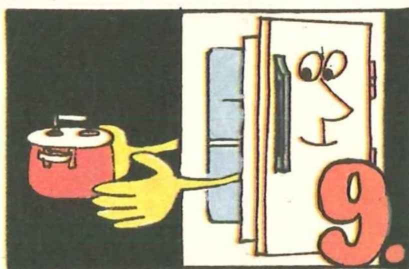
6. A már megfőzött ételt az újabb felhasználásnál alaposan melegítsd fel evés előtt.

7. Vigyázz arra, hogy az elkészített ételek nyers hússal vagy mással ne érintkezzenek, mert esetleg baktériumokkal fertőződhetnek.

8. A húsokat magas hőfokon kell sütni vagy főzni. Így elpusztíthatók a húsban esetleg meglévő fertőző kórokozók.

9. A gyorsan romló ételeket nem szabad a jégszekrényen kívül tárolni.

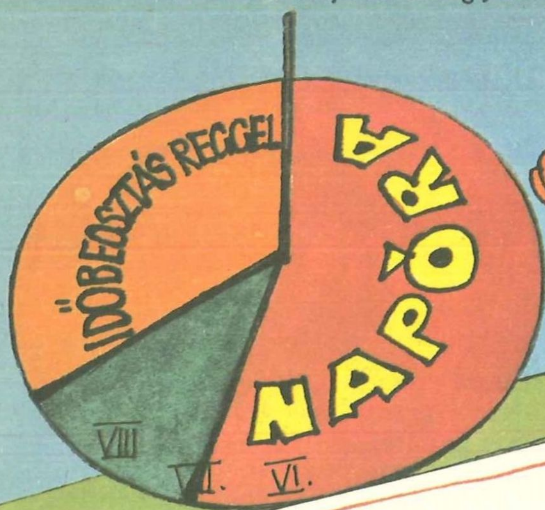

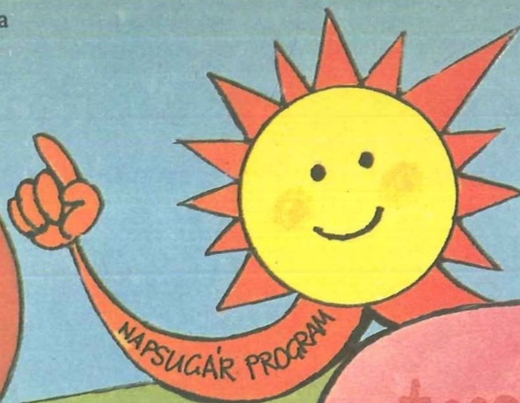
10. A mélyhűtött ételek használati utasítását mindig olvasd el. Vannak olyan ételek, melyeket teljesen fagyott állapotban kell felhasználni.

Görög Júlia rajzai

Dr. Czeizel Endre

Összeállította Gaál Ödönné, rajzolta Görög Júlia

A reggelit sohase felejtsd el!

A helyes táplálkozás második tanácsa

Tarts velünk!

Időbeosztás azért, hogy jusson mindenre időd iskolábamenet előtt.

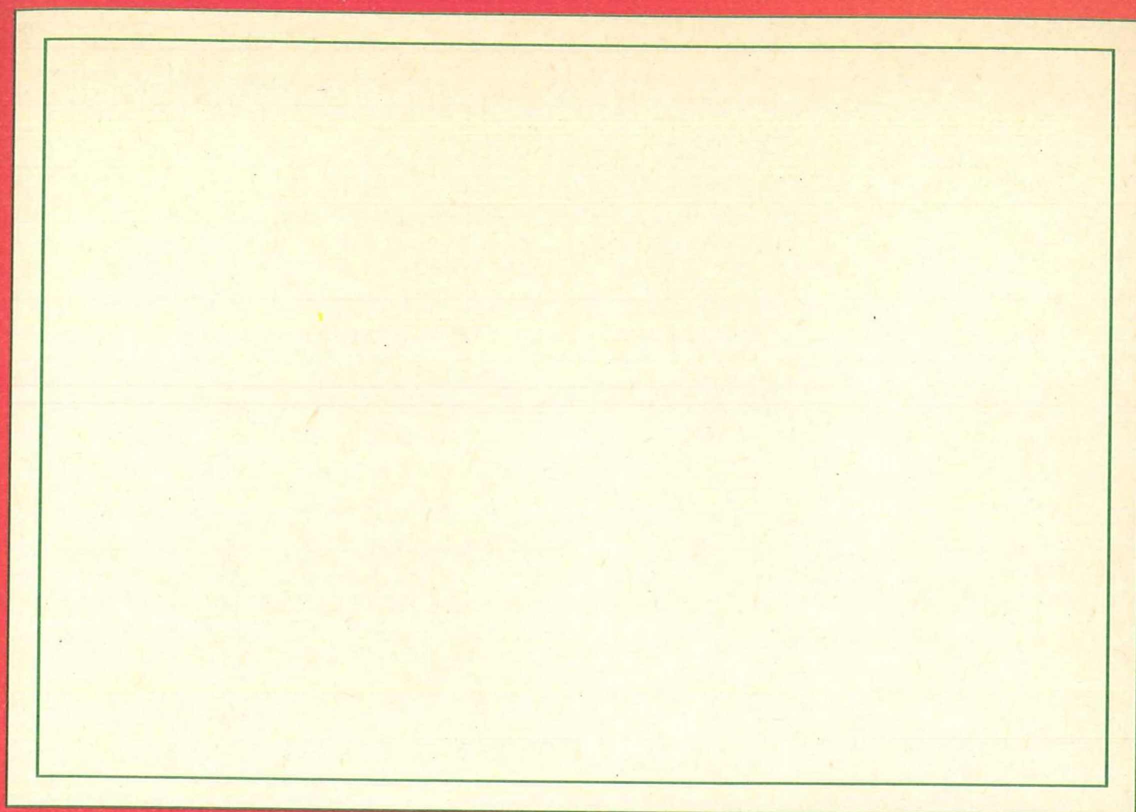
1. Ki az ágyból! Az ágyneműt rakd szét, majd ágyazz be!
2. Nyiss ablakot, öt perc torna a szellőztetés alatt.
3. Mosakodás, fogmosás.
4. Öltözködés, fésülködés.
5. A reggelihez ülj le. Inkább kelj fel 10 perccel előbb, hogy maradjon időd terített asztalnál reggelizni.
6. Tízórait vigyél magaddal.
7. Indulás előtt gondold át, nem felejtesz-e otthon valamit (például: tornazsák, vonalzó stb.).
8. Az időjáráshoz igazodva öltözz (kabát, sapka, sál stb.).
9. Köszönj és indulj az iskolába.

A ZENE VILÁGNAPJA

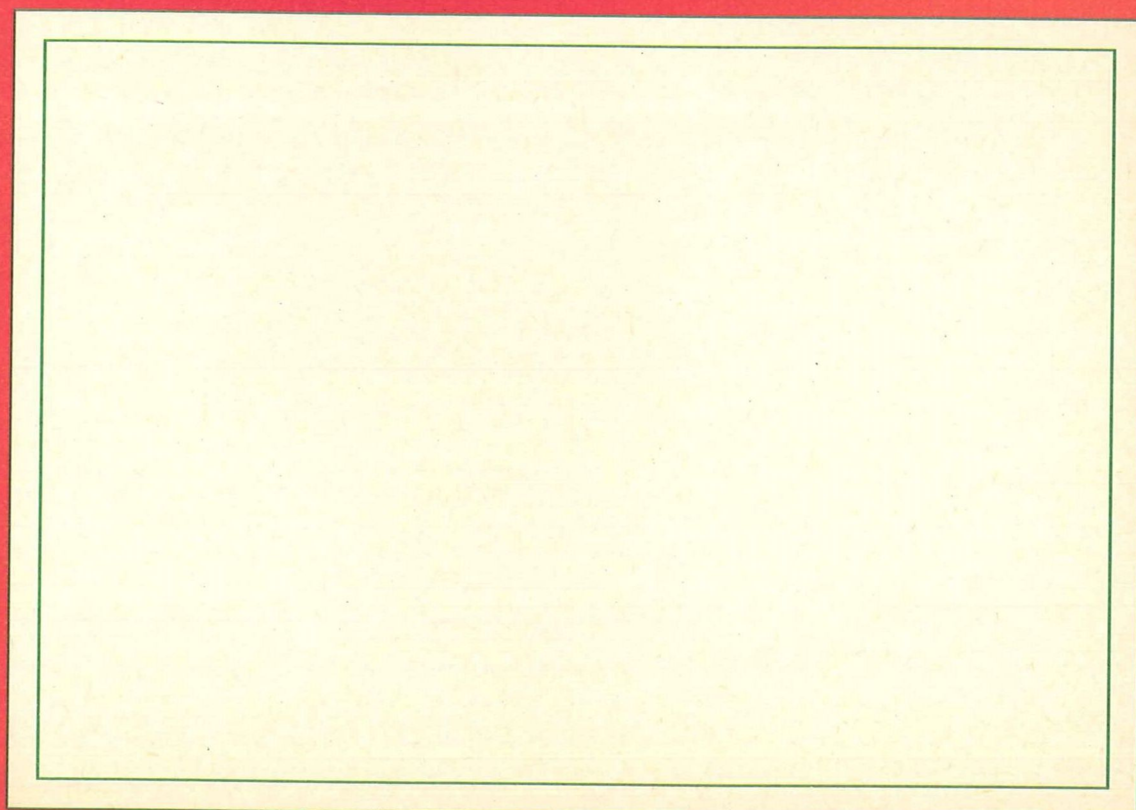
Adogató labdajáték

A gyerekek egymástól egy méter távolságra körbeállnak. A nyolc méter átmérőjű kör közepén áll az adogató játékmester, aki össze-vissza adogatja a labdát a körben állóknak. Aki a labdát elejti, az első elejtés után a lábát keresztbe rakja, a második elejtés után féllábra áll, a harmadik elejtés után féltérdre ereszkedik, a negyedik elejtés után térdepelve adogat, az ötödik után kiáll a játékból. Ha valamelyik büntetés után sikerül elkapnia a labdát, egy büntetési fokozattal visszaléphet. A dobónak pontosan kell dobnia a labdát. Ha rosszul dob, ő is hasonló büntetést kap.

Kivágós

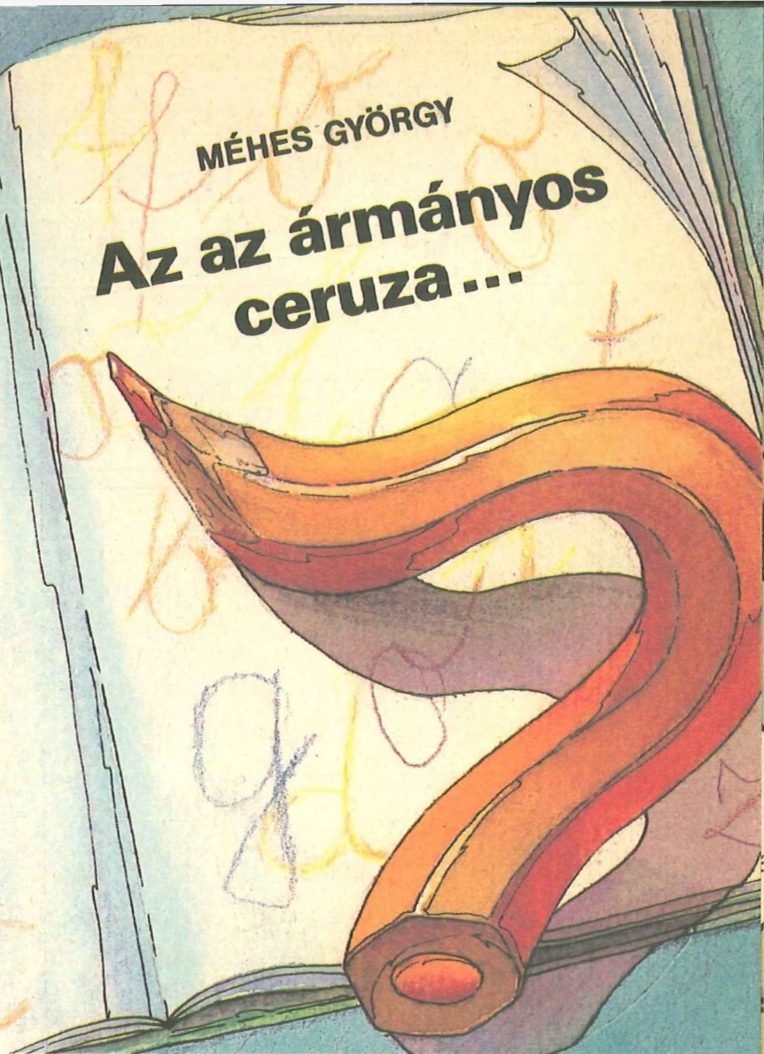
Képeslapok a Barátságpostához

A nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulójára a magyar gyerekek üdvözlő lapokat küldenek a szovjet pajtásoknak. Úgy véljük, ha ti rajzoljátok vagy festitek a képeslapokat, magatok választott témáról, (pl. béke, barátság, ősz nálunk, a mi házunk, önarckép stb.), még kedvesebb ajándék lesz belőlük. Segítségül két darab méretarányos képeslapot rajzoltunk a kivágós oldalra. Az egyik oldal a címzésé, a másik a rajzé. Az elkészült sok-sok képeslapból közösen válasszátok ki azokat, amelyeket elküldtök a szovjet pajtásoknak. Ha eldöntöttétek, az úttörőcsapat kisdososvezetője biztosan segítségetekre lesz a címzésben és a lapok továbbításában.

Kisdobos Kiskönyvtár

A címoldal Hegyi Márta munkája

— A ceruzát is ki lehet fárasztani? — álmélkodott Matyi.

— Már miért ne lehetne? Fogd ügyesen... így... s kezdd el, addig írd az *O* betűket, míg bele nem fárad a ceruza.

Murok Matyi engedelmeskedett, írni kezdte az *O*-kat.

OOOOOOOOOOOOO

Megírt vagy öt sor *O*-t.

— Tényleg fárad a ceruza — állapította meg csodálkozva, mikor az *O* betűk egyre szebbre, gömbölyűbbre sikerültek.

— No most a *Bé* betűt. Újra a füzet fölé hajolt Murok Matyi, és írni kezdte:

BBBBBBBBBBBBB

Abba sem hagyta, míg el nem kopott a ceruza hegye. Meghegyezték neki a

rok Matyi. — Ahogy kezembe veszem, és elkezdem írni a leckét, rögtön megvadul. Én gyönyörű szépen gömbölyítem az *O* betűt, meg a *Bé* betűt, de a ceruza... ez a ceruza nem engedelmeskedik. Hol olyan sovány *Ot* ír, mintha egy hete koplalna szegény *O*; hol meg olyant, mint egy lopótök. S hiába erőlködöm hogy leírjam: ANNA, ez az elátkozott ceruza azt írja, hogy ANA.

Le akarom írni, hogy HALL, s a ceruza azt írja, hogy HAL. Kihagy egy-egy betűt. Leírom a nevemet, hogy Murok Matyi, s a ceruza azt írja hogy MUOK MATI, s a tanító néni azt gondolja rólam, hogy nem tudok helyesen írni.

— Ha csak ez a baj, ezen könnyen segíthetünk — simogatta meg Matyi fejét Doktor Doktor Domokos.— Tessék

Murok Matyit úgy elfogta a keserűség, hogy Dini bácsi, meg doktor Domokos Doktor alig győztek lelket verni belé. Dini bácsi füstölt kolbásszal vigasztalta. Matyi rázta a fejét.

— Elment az étvágyam.

Doktor Doktor Domokos idegnyugtató pirulákat nyeletett vele, de az sem használt.

— Rajtam már semmi sem segít — sóhajtotta Murok Matyi.

— Olyan nagy a baj?

— Még annál is nagyobb. A ceruzám... Ez ni. Megvadult a ceruzám.

Nézte a Doktor, nézte Dini bácsi, néztem én is. Közönséges ceruzának mutakozott, olyannak mint a többi.

— Annak látszik, pedig nem az! Tessék nézni! — nyitotta ki a füzetét Mu-

ceruzát, és ő folytatta az *L*-lel. Meg a *Há*-val és a *Té*-vel. Aztán újra hegyezték a ceruzát, majd pihentek egy cseppet, mert nemcsak a ceruza fáradt ki, hanem Murok Matyi is.

Doktor Doktor Domokos vezényletére Matyi háromszor körülszaladta a házat, és tornászott, mély lélegzetet vett vagy tízszer, majd ismét kihegyezte a ceruzát, és tovább rótta a betűket. Négy oldalt is teleírt, s mire a negyedik oldal aljára ért, csodálkozva állapította meg:

— Nahát, megszelídült a ceruza.

Tényleg olyan szép betűket írt, mint a metszés.

Aki nem hiszi, próbálja ki.

itt az én ceruzám. Ez szelíd mint a bárány. Próbáld meg ezzel.

Murok Matyi nekiveselkedett, az ujjai közé szorította a doktor bácsi ceruzáját, s róni kezdte a betűket. Hát ezzel még kajlábbra sikerültek a betűk. Az *L* betű úgy meghajlott, hogy majdnem hasra esett; a *H* betű meg akkora hurkot vetett, hogy ijedtség volt ránézni.

— Nem megy — nyögte Matyi. — Ez a ceruza is megvadult. Né, milyen görbe ez a vonal, pedig én egyenesre húztam.

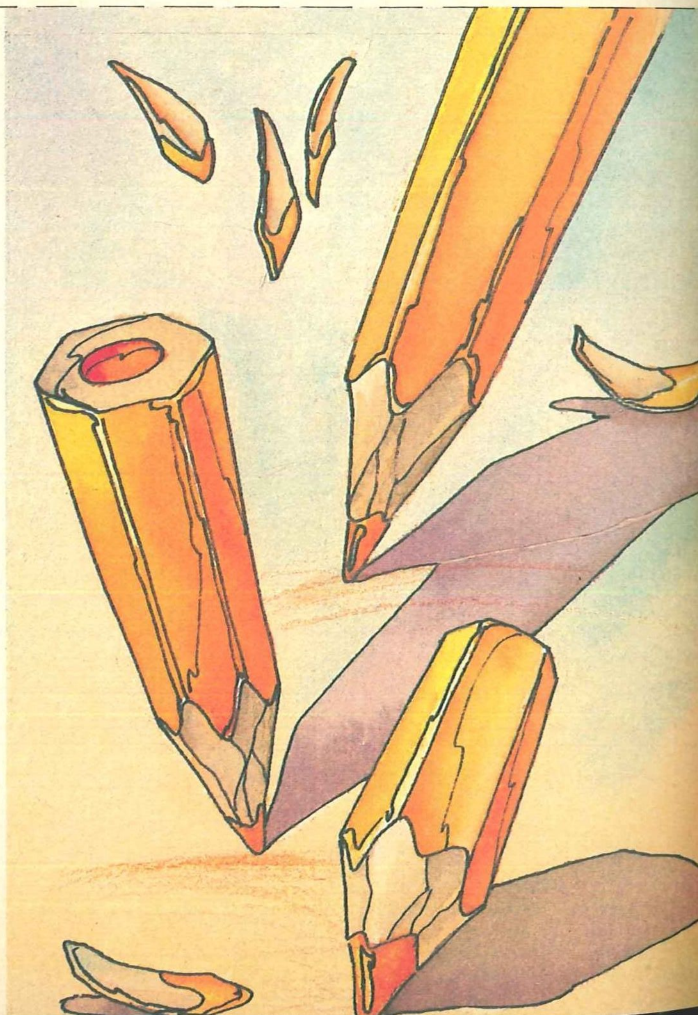
— Itt nincs más segítség — szólt közbe Dini bácsi, —, mint hogy megszelídítsük a ceruzát.

— Igen, de hogyan?

— Úgy, ahogy a vadlovat törik be.

— S azt hogyan törik be?

— Úgy, hogy kifárasztják.

ERDEI SPORTPÁLYA

Segits te is az őszi lombsepresnél! Figyeld a lehullott leveleket. A legszebbekből érdekes alakokat állithatsz össze.

Ajándékot készitek a szovjet gyerekeknek. El is küldöm novemb 7-re!

OKTÓBER 1: AZ E E E JA

Itt a finom alma, körte, dió! Segithetsz a szedésben, elrakásban!

E rejtvényünk megfejtését jól elrejtettem...

1 MÉRFÖLD

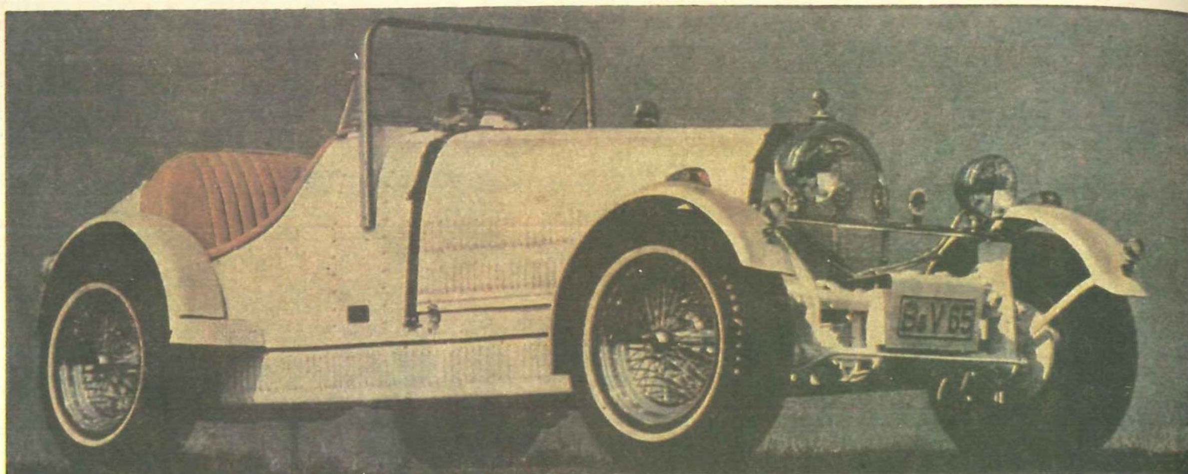
IRÁNY MOGY

Tavasszal megfigyeltük a fákat és a bokrokat rügyfakadástól a virágbaborulásig. Most októberben figyeljétek meg, melyik fa színeződik pirosra, sárgára, barnára, melyiknek a levélzete hullik le zölden. Milyen sorrendben kezdik hullatni leveleiket a kertekben a gyümölcsfák?

Október vége felé a környezetvédőkhöz vagy a városszépítőkhöz csatlakozva, szedjétek rendbe a hősök sírját, az emlékművek környékét, lakóhelyetek emléktábláit.

Halottak napjára készülve, menjetek el a család halottainak sírjához is! Tiszteljétek az ő emléküket is.

Régi vagy új?

Ez a „régi" autó már napjainkban készül, de még mindig kézimunkával, néhány darabos sorozatban. Az AHK Bugatti az egykori Bugatti 35 B karosszériájának másolata. Több cég is készít másolatokat. A képünkön látható példányt az NSZK Buggy-Center nevű kicsiny cég állította elő. Volkswagen alvázra építette fel egy 1600 cm³-es 37 kW-os (azaz 50 lóerős) Volkswagen motorral. Csúcssebessége 125 km/óra.

Régi vagy új?

Az Audi 200 Quattro egyike napjaink legmodernebb autóinak. Az NSZK Audi művek ezt többek között 2200 cm³-es öthengeres motorral látja el. A legkorszerűbb követelményeknek megfelelően fedélzeti elektronikus számítógép szabályozza a gyújtást, az üzemanyag befecskendezését, a fékerőt és még sok más feladatot is ellát. A 2200 cm³-esen kívül még 2100 cm³-es motorral is készítik. Csúcssebessége 230 km/óra.

Régi vagy új?

Egy ismert kocsi így alakulhat át teljesen az átépítő üzem műhelyében. Ki hinné, hogy ennek a Baur-Top-cabrioletnek a karosszériája a BMW 3-as sorozat (pl.: BMW 3251, 3241) valamelyik tagjának alvázát és motorikus részeit takarja. A vevő pénzétől függ, hogy a kocsiszekrényt milyen alvázra készíti ezek közül, s milyen motorral látja el a Karosserie-Baur cég.

Kis János

Robinson túrabázis

Nyári emlékeimet szeretném megosztani veletek, hiszen most kell eldönteni, hogy mit fogtok csinálni a következő szünidőben. Talán kedvet kaptok ti is, hogy kipróbáljátok, mire vagytok képesek...

Ugye izgalmasan hangzik a név? Ezt hallva sokan gondoltok nagy kalandokra, hősies helytállásra, találékonyságra. Ahol én jártam, ezt a nevet viselő táborhelyet találtam. A madarasi pajtások valóban megélhették a nagy kalandokat. (Madaras egyébként Bács-Kiskun megyében található település, a térképen Bajától délre keresd!) A madarasi gyerekek főhadiszállásához közeledve, a fából ácsolt sorompó felett szerény „Robinson túrabázis" felirat fogadott, és sok-sok kisdobos. Az talán túlzás, hogy fogadott, mivel nagyon elfoglaltak a madarasi gyerekek. Látogatásomkor a táborhelyet rakták rendbe, a bevezető utat egyengették, a stúdiót működtették, az ebéd utáni mosogatás zajlott, a kerékpárokat javítgatták, szalonnasütéshez készülődtek, tűzrakással, nyársfaragással foglalatoskodtak.

Hiszen ez egy olyan táborhely, amely méltán viseli a Robinson nevet! Itt nem lehet pihenni, itt minden látogatónak, „kis tulajdonosnak" munkálkodni kell. A gyerekek ezt a táborbázist nem készen kapták, hanem közösen építik, fejüket összedugva tervezgetik. A helyi termelőszövetkezettől kapott másfél hektár erdős területen áll már a féltetős fészer, ami az esőtől is védi a honfoglalókat. A tsz segítségével elektromos hálózat is működik, épülőfélben van egy faház, áll a táborkapu mellett a közös tűzrakóhely, a zászlórúd. A bázis kellős közepén szénahalom őrzi a gyerekek nyomát. Milyen jó a szénában hempergőzni, ugrálni! A bázis születéséről és terveiről nem a munkálkodó gyerekektől tudakozódtam. A gyerekek legfőbb segítői, a felnőtt robinsonok mesélték, hogy a nomád életet, a sok tennivalót, az önkiszolgálást nem unják meg a gyerekek, szeretik, hogy itt nincs lustálkodás. A túrabázis otthont ad a kisdobos- és úttörőösszejöveteleknek, a kerékpártúráknak, a számháborúknak, a kis egészségőrök, a krónikások képzésének. Szívesen tanácskozik itt a kisdobostanács, és az ősi szakácsok sem felejtik el egyhamar, hogy egy szülő tanította őket a főzés fortélyaira. A túrabázison rendezik meg a Madarak és fák napját, fát ültetnek, meg más környezetvédő munkát is ellátnak. Megalakítására az adta az ötletet, hogy sok gyerek nehezen válik meg szüleitől, és nem találja fel magát a nyári táborokban. Ezért nyaranta a bázis elsősorban a kisdobosoké, akik öt napos táborozáson vesznek részt.

Eddig szénával bélelt sátrakban aludtak, maguk gondoskodtak mindenről. Megtanulhatták a tűzrakás szabályait, a tábori élet napirendjét, saját maguk ellátását. Aki ezt kipróbálhatja, biztosan bátrabban vállalkozik egy hosszabb táborozásra. A táborozó kisdobosokat meglátogatják a kiváncsiskodó úttörők, és szüleik is, akik sohasem jönnek üres kézzel: gyümölcsöt, szalonnát, hasznos dolgokat hoznak ajándékba. Ha jövőre arra jártok, biztosan szívesen látnak benneteket is az ott táborozók.

Nagyszerű dolog a kétkezünk munkájának örülni, eredményét barátainkkal együtt élvezni! Ez megadatott a madarasi gyerekeknek! A látogatónak is azt tanácsolhatom, ha ott jár, maga is segítsen a honfoglalóknak!

Földi Katalin

Vidám jelmezbál a táborban

A szerző felvétele

Süllyedő és emelkedő tengerpartok

A szépsége miatt világhírű Nápolyi-öböl partján, Pozzuolinál kétezer éves kőoszlopok sorakoznak egymás mellett. Ez a tény önmagában még nem lenne szenzáció, hiszen Itália földjén megszámlálhatatlanul sok emléket hagytak maguk után a régi rómaiak. Csakhogy ezeken az oszlopokon úgy 3 és 6 méter közötti magasságban, rengeteg lyuk látható, mintha valaki szándékosan szitává fúrta volna a márványt. Közelebbről megvizsgálva csakhamar kiderül, hogy ezeket a lyukakat fúrókagylók vájták az oszlopokba. Fúrókagylók? Hiszen azok tengerben élnek. Ha nekik köszönhető ez a lyukfúró tevékenység, akkor az oszlopokat legalább hat méteres víz borította valamikor.

Így is volt. A tengerpartnak ez a szakasza évszázadokkal ezelőtt megsüllyedt, a tengervíz elöntötte a régi part menti épületeket. Majd újabb változás következett, s az oszlopok a tengerszint fölé emelkedtek.

De ezzel a rejtély csak részben oldódott meg. Mert ha így történt, miért nincsenek lyukak az oszlopok alsó három méteres szakaszán? Nos, a tudósok ezt is kiderítették. A partszakasz süllyedése ugyanis vulkáni működéssel magyarázható, s a kitörés után visszahulló por három méter vastagságban halmozódott fel. Így a fúrókagylók nem tudták az alsó oszlopszakaszt megtámadni.

Az oszlopok tehát hű tanúi a tengerpart emelkedésének és süllyedésének.

Ez a jelenség azonban általános. Szinte minden kontinens peremén találunk vagy emelkedő vagy süllyedő szakaszokat. A hollandok például évszázados küzdelmet folytatnak, hogy megakadályozzák termőföldjeiken a tenger előrenyomulását. Svédországban vagy Finnországban viszont évente közel egy centimétert emelkedik a Botteni-öböl partja. Így lehetséges, hogy szinte a finnek szeme láttára nőtt ki egy partközeli sziget a tengerből, jó 600 évvel ezelőtt. Minden évben nőtt, terebélyesedett. Először csak fű nőtte be a kiemelkedő homokzátonyokat, majd erdő nőtt rajtuk. Később földművesek jelentek meg, szántani, vetni kezdtek. Én is jártam a szigeten, ahol az évszázadok során falvak, tanyák születtek.

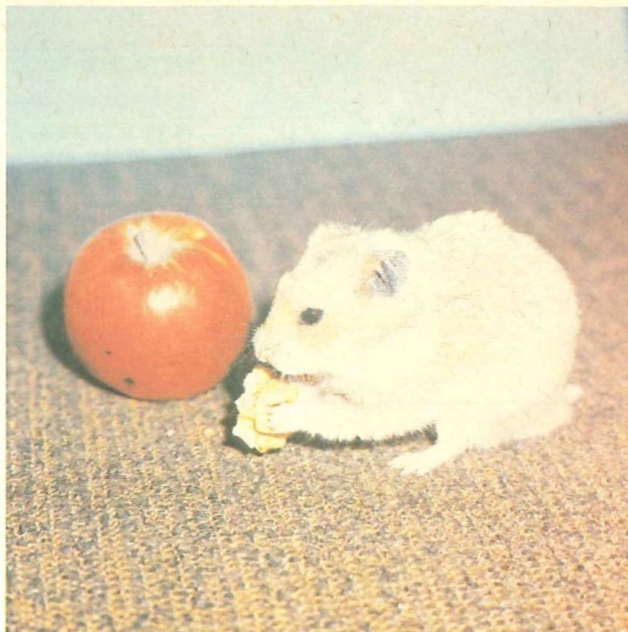
Másutt a süllyedés ősi civilizációkat temetett hullámsírba. A búvárok egyre több ősi romot fedeznek fel a Földközi-tenger part melletti vizein, jeléül annak, hogy a görögök és rómaiak óta eltelt évezredek mennyit változtattak a természeti környezeten.

Dr. Juhász Árpád

Kedvenceink a lakásban

Az aranyhörcsög

A szerző felvétele

A lakásban tartható apró állatok között talán az egyik „legnagyobb sztár" az aranyhörcsög. Puha bundájával, nagy fekete szemével első pillantásra meghódít mindenkit. Ha pedig kedveskedve befúrja magát a tenyerünkbe, ahol aztán kényelmesen el is helyezkedik, nem lehet nem szeretni. De túlzásba vinni sem szabad a dédelgetést. A külön adagok, a „zúgevés" megbosszulja magát, és az elhízott, éppen csak döcögő aranyhörcsög nagyon lehangoló látvány.

Tartsátok minél nagyobb akváriumban, amelynek aljára pormentes faforgácsot kell tenni. Ezt gyakran kell cserélni. Az aranyhörcsög, a tengerimalaccal ellentétben, fészket is készít magának, ehhez puha rongydarabokat lehet adni neki. Úgy betakaródzik velük, hogy még az orra hegye sem látszik ki belőle.

Tavasztól őszig adjatok neki sok zöldet, gyermekláncfüvet, vadlóherét, tyúkhúrt, füveket, télen salátát, káposztát, szénát. Mindennapra jár neki egy gerezd alma, egy darabka sárgarépa, kevés mag (kukorica, árpa, zab, búza vagy köles), de lehet adni száraz kenyérhéjdarabkát, időnként csemegének óvári sajtot, kekszet, keménytojást és diót is. Az aranyhörcsög mindent gondosan elraktároz a forgács alá, és amikor szállítja a csemegéket, kidagadó pofazacskóival olyan, mintha a foga fájna.

Az aranyhörcsög sajnos csak 2—3 évig él. Ezt már akkor tudnod kell, amikor kedvencedet megvásárolod. A nőstények 2 hónapos korukban párosíthatók: 16—18 napig vemhesek és egy-egy alkalommal 6—13 kölyküknk van. A kicsinyek 15—21 napig szopnak, háromhetes korukban elválaszthatók. A szoptatás idején a nőstényt jól kell tartani, változatosan kell táplálni, hiszen nem csekélység a sok apróságot felnevelni.

Schmidt Egon

Kisdobos napok Kecskeméten

A kecskeméti Művelődési Központ vendégül látta a Kisdobost. A jóhangulatú találkozón készültek ezek a képek.

Fotók: Karasz Lajos

Tisztelgés a névadónak

Az 5462. számú P. F. Fjodorov Úttörőcsapat írt Várpalotáról: „Úttörőcsapatunk névadójának özvegye és leányai felkeresték iskolánkat. A Szovjetunióból érkezett vendégeknek műsorral kedveskedtünk, majd elbeszélgettünk az ottani életről, az orosz emberekről... Barátságos hangulatban váltunk el vendégeinktől. A Moszkváról készült gyönyörű albumot sokat nézegetjük." (Sági Edit, 4. osztályos tanuló)

Kék kerítés

Ugye szerettek rajzolni? Tudom; igen a felelet. Ezért arra gondoltunk, hogy a felnőttek segítségével készítsetek kék kerítést. Az iskolában, a lakóházak kapualjában szereljetek fel egy falapot, fessétek kékre, kerítsetek krétát, és kezdődhet a játék. Így legalább tiszták maradnak a házfalak, és ti is jól szórakozhattok.

Pályázat

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum immár 17. alkalommal rendezte meg a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel" című képzőművészeti pályázatának kiállítását. Az ország 319 iskolájából 3500 tanuló vett részt a pályázaton. Az általános iskolák közül a főigazgatói díjat a szombathelyi Váci Mihály úti Általános Iskola nyerte el. A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Körének díját a kunszentmiklósi Általános Művelődési Központ kapta. Gratulálunk a nyerteseknek! A pályázatot idén is meghirdették. Az alkotásokat 1988. március 1-ig várja a múzeum közművelődési főosztálya.

Erdei iskola

A Börzsöny észak-nyugati részén fekvő Kemence község határában, a nyári úttörőtáborok helyszínén, „Erdei iskolát" létesítettek. A Hazafias Népfront Budapesti és Pest Megyei Bizottsága mellett működő környezetvédelmi munkabizottságok célja az, hogy év közben is egészséges környezetbe vigyék a városban tanuló diákokat. Itt lehetőség nyílik az egészséges életmód és a rendszeres mozgás iránti igény kialakítására, a természet és a környezet megismerésére, a néprajzi gyűjtőmunkára.

Rádió

Az iskolarádióban októberben új sorozat indul Utazás helyben címmel. Az izgalmas vetélkedő során a gyerekek nemcsak ajándékot kapnak, hanem megismerkedhetnek az egészséges táplálkozás szabályaival, környezetük védelmével is.

Cserebere

— Levelezni szeretnék. Gyűjtöm a matricát, a naptárt és a szép képeket: Deme Andrea Kárpát-Ukrajna, Beregszászi járás, Derenkovec, Lenin u. 55. 295502 Szovjetunió.

— Együttesek jelvényeit és képeit gyűjtöm. Levelezni szeretnék: László Lívia Kárpát-alja, Beregszászi járás, Zápszony, Új Élet út 11. 295506 Szovjetunió.

— Naptárt, matricát, képeslapot, szalvétát gyűjtök: Baksa Gabriella Kárpát-Ukrajna, Beregszászi járás, Derenkovec, Petőfi út 20. 295502 Szovjetunió.

— Levelezni szeretnék. Matricát, képeslapot gyűjtök: Simon Attila Kárpát-Ukrajna, Beregszászi járás, Derenkovec, Lenin út 20. 295502 Szovjetunió.

*

Rejtvényfejtők figyelem!

Az 1987/88-as Kisdobosok Zsebkönyvében megjelent rejtvény helyes megfejtését lapunk májusi száma közli.

Biczó Barnabás linóleummetszete, Gencsapáti

OLIMPIATÖRTÉNET

Egy ércdiszkosszal kezdődött

A négyévenként megrendezett sportverseny-sorozat az emberiség egyik legnagyobb múltú, legnemesebb találmánya.

Amióta Iphitusz éliszi király egy érc diszkoszba vésve szerződést kötött a spártai Lükurgosszal és a piszai Kleoszthenésszel, hogy Olümpia békés terület, s hogy a Szent Ligetben négyévenként nemes versenyeket tartanak, azóta az olimpiai játékok — az újkorban éppúgy, mint az ókorban — a béke versenyei. Időszámításunk előtt 776-ban jegyezték fel először az ókori olimpiák győzteseinek a nevét. Az egyesek szerint cukrász, mások szerint szakács Koroibosz nyerte a stadionfutást. Egy stadion 192 méter volt. Ettől az időtől kezdve a görögség legnagyobb ünnepe volt az olimpia.

A versenyek alatt, előtt és után — összesen három hónapig — érvénybe lépett az olimpiai béke, amely teljes fegyverszünetet jelentett: megtiltotta a háborúskodást, s ennek megszegőit szigorúan megbüntették. A győztesek homlokát babérkoszorúval övezték. Ez a legnagyobb dicsőségnek számított az ókori Görögországban. A győzteseket sokszor fényesebben fogadták otthonukban, mint a csatából hazatérő győztes hadvezéreket. A komoly pénzjutalmon kívül a győztes élete végéig mentes volt minden állami és községi terhetől, a színházban és ünnepélyeken díszhellyel tisztelték meg, és sokszor még életében felállították a szobrát is a város egyik terén. Az ókor egyik leghíresebb bajnoka a birkózó Milón volt. Úgy edzette magát, hogy hatalmas köveket emelgetett, s minden reggel egy borjút vett a nyakába, s azzal futva és guggolva erősítette izomzatát. Ahogy nőtt a borjú, úgy erősödött Milón is. Nem csoda, hogy öt egymást követő olimpián nem talált legyőzőre.

Az ókori olimpiai játékokon nők még nézőként sem vehettek részt. Aki ezt megszegte, arra halálbüntetés várt. Egyszer mégis kivételt tettek: a fia győzelmén lelkesedő férfi ruhás Pherenikének (más írások szerint Kallipateirának), nemcsak fia lett olimpiai győztes, hanem az volt az apja és a bátyja is.

Az ókori olimpiai játékok idővel hanyatlásnak indultak. Nem kedvezett nekik a római hódítás sem. s Theodosius római császár időszámításunk után 393-ban betiltotta, mert a barbárok ünnepének tartotta, és féltette tőle a kereszténységet.

Novotny Zoltán

Olümpia. A stadion bejárata

Olümpia. A gümnaszion (a testnevelés iskolája) maradványai

Postafiók 100

Kedves Barátaim!

Elmúltak a kezdeti nehézségekkel teli hetek. A gondtalan nyár után lassan belerázódtok újra az iskolai rendbe. Így van ez jól! Hiszen akkor tudjuk igazán értékelni a szünidőt, ha dolgos hétköznapok állnak mögöttünk. Rajta hát, munkára fel!

E havi leveleitekkel az őrsökben folyó munkához szeretnék segítséget adni. Mindenekelőtt arra hívom fel a figyelmeteket, hogy nem mindig az a legjobb út, ahogyan eddig tettétek az őrsök alakításakor. Szerintem az első hónapokban nem kell még tisztségviselőket, őrsi nevet, indulót és csatakiáltást választani. Először csak sokat kell együtt játszani. Közben odafigyelhettek egymásra, megismerhetitek egymás gondjait, bajait, megtudhatjátok ki az, akire mindannyian hallgattok. Csak ezek után kellene őrsvezetőt, őrsi nevet választani, jó programot kitalálni. Meg kell tanulni egymást szeretni, meg kell érezni azt, hogy fontosak vagytok egymásnak. Különben nincs értelme az egésznek.

Igaz, nem kisdobos már az, aki ezt a levelet írta, de úgy érzem nagyon fontos, amiről írt.

„Amikor kisdobosok voltunk, azt tartották jó kisdobosnak, aki jó tanuló és jó magaviseletű volt. Akinél ez a kettő egyezett, az lett az őrsvezető... Szerintem a gyerekvezetők megválasztásánál elsősorban azt kellene figyelembe venni, hogy hallgatnak-e rá a többiek, talpraesett-e, és jó szervező-e. Legyen nyílt, őszinte és igazságos, vegye figyelembe a többiek véleményét is. Én most hetedikes vagyok. Az idén újjászerveztük az őrsöket. Fiúk is, lányok is vannak az őrsben, s ez így jó... Kisdobos testvérőrsünk a Donald kacsa őrs. Akadályversenyt szerveztünk nekik. Voltak benne ügyességi feladatok és olyanok is, melyekre szóban kellett válaszolni. Amíg az eredményt értékeltük, a többiek az őrs tagjaival játszottak. A versenyzők jutalmat kaptak, mi pedig boldogok voltunk, hogy ilyen jó programot tudtunk szervezni kisdobos barátainknak." **(Lakatos Rita** 8000 Székesfehérvár, Palotai út 71.)

Sok jó ötlettel szolgálnak a következő levelek is:

„Nevünk: Fürkész Balázs őrs. Ezt a Kisdobos újságból választottuk. Szorgalmasan tevékenykedünk. Segítünk az egyedül élő idős embereknek bevásárolni, takarítani, télen havat lapátolni... A városszépítés érdekében szemetet szedünk, papírt és vasat gyűjtünk. Őrsi pénztárunk gyarapítására kerti virágainkat áruljuk. Ebben a hónapban múzeumba megyünk, festményeket nézünk meg." **(Rozgonyi Éva** 3600 Békéscsaba, Pásztor u. 105.)

Jó dolog egy múzeumlátogatás után például egy elképzelt csata lerajzolása, vagy egy-egy kor öltözékének elkészítése bábokon. **Pelyhe Gábor** rajza valószínűleg egy ilyen élmény után készült.

Érdekes lehet megkérdezni a szülőket is kisdobos élményeikről. Parádról ilyen levél érkezett.

„Apa 1961—65-ig volt kisdobos. Őrsük Mókus őrs volt. Vegyesen voltak fiúk, lányok is az őrsben. Az erdőben megfigyelték az állatokat és a növények fejlődését. Legkedvesebb játékuk a számháború és a várvédelem volt. Ebben két őrs játszott együtt úgy, hogy el kellett foglalni egymás várát. Sokat bújócskáztak és fogócskáztak is. Volt papír-, vas- és rongygyűjtés is. Így teltek a kisdobosévek." **(Szép Andrea** 3240 Parád, Általános Iskola 4/a).

Egy szép lemez meghallgatása közben kellemes foglalatosságot ígér két monori kislány:

„Most ősszel rengeteg falevél hullik le a fákról. Szép színükkel, formájukkal kínálják magukat, hogy képet készítsünk belőlük." **(Fekete Zsuzsa, Malik Szilvia** I. számú Általános Iskola, Monor 2/b)

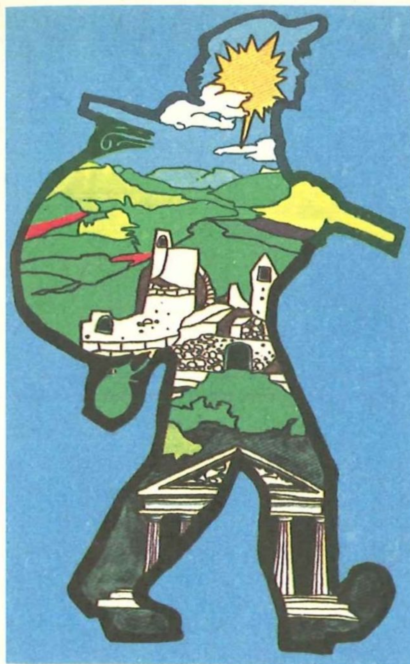
Remélem sikerült sok jó ötlettel szolgálni. Írjátok meg ti is, hogyan lehetne igazán színessé, érdekessé tenni az őrsi összejöveteleket. Várom leveleiteket!

Szeretettel üdvözöl benneteket a szerkesztőség nevében:

Dobos Dorka

TÁJAK, KOROK, MÚZEUMOK

A szkíta aranyszarvas

Most leírjuk, hogy mit tudunk a tápiószentmártoni szkíta aranyszarvasról. Várallyay Béla nyugalmazott Művelődési Központ igazgatótól, helytörténésztől tudtuk meg a következőket: időszámításunk előtt a IV. században jutottak el a Duna alsó folyására a szkíták. A szkíták nomád életmódot folytattak. Kereskedtek is. A tápiószentmártoni aranyszarvast a Tápiószelén élő Blaskovich György és János tervszerű ásatásai során találták meg.

Részlet Blaskovich György egyik leveléből: „...a szkíta aranyszarvast 1923. év november második felének hétfőjén ástuk ki Attila dombján, az összeolvadt fémsalakkal teleszórt és palotahelynek bekarcolt, nyíllal megjelölt hely közepén. A szarvasdísz korát hivatalos körök a keletázsiai szarvasokkal egyidejűnek állítják, csakhogy azok színaranyból vannak, míg a mienk csak a külső oldalán arany, a belső oldala ezüst, emellett speciális pontsor is díszíti. Gr. Zichy főigazgató úr (Nemzeti Múzeum) mikor nálunk kézbevette, jól megnézte, időszámításunk első századánál nem régebbinek mondta. A mi nézetünk első perctől az volt, hogy a szarvasdísz Attila tegezdísze lehetett és ez a nézetem ma is sziklaszilárd."

A régen Laposi legelőnek nevezett részen községünk történetének más nyomait is megtalálhatjuk. A Nemzeti Múzeum múzeológusai többször is jártak a területen. (Fettich Nándor és dr. Korek József). Fettich Nándor tanulmánya szerint: „...az ötvözet 51%-a ezüst, 47%-a arany, 1,5%-a réz, és parányi vasat is tartalmaz". (Archeológiai Értesítő 1925.) Az aranyszarvas pajzsdísz volt, és hamvasztásos temetés során került a földbe.

*

A *tápiószentmártoni* kisdobosok *Weöres Sándor* rajának levelével emlékeztetni szeretnénk benneteket arra, hogy októberben múzeumi hónap van. A szeles, esős időben izgalmas dolog felfedezni egy-egy letűnt kor tárgyi emlékeit, megismerkedni egy szép festménnyel, szoborral. Tápiószentmártonban nincsen olyan múzeum, ahol az aranyszarvast kiállíthatnák. De a gyerekek mindent kiderítettek róla, és büszkék arra, hogy ezt a szép, régi emléket a Nemzeti Múzeum őrzi.

Gyerekeid is látni fogják...

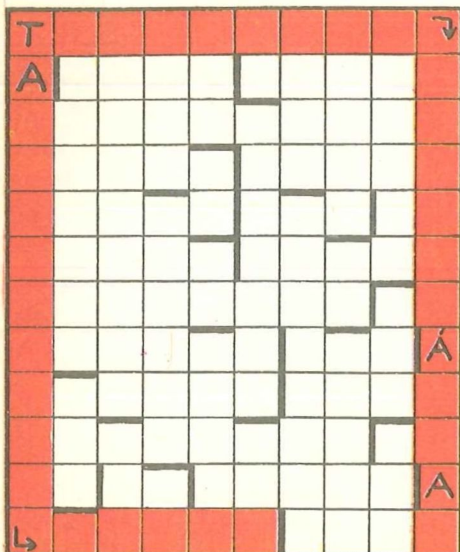
Biztosan ismered az Unokáink is látni fogják című tévésorozatot. A címet némi változtatással innen kölcsönöztem, és az egész onnan jutott az eszembe, hogy a Magyar Urbanisztikai Társaságtól Hild János emlékérmet kap október elején Sárospatak és Ajka. Egy régi patinás város és egy új.

Tudom én jól, hogy nem minden város kaphatja meg a Hild érmet, de azt is tudom, hogy minden emberi település, legyen az falu, város vagy tanya, szebbé, tisztábbá tehető. Ebben pedig ti is segíthettek. Társadalmi munkában rendszeresen gondozhatnátok egy-egy parkot, virágokat ültethetnétek tavasszal, most ősszel a lehullott leveleket söpörgethetnétek össze. Tudom, ehhez kell a felnőttek segítsége is. De azt hiszem ebben a munkában ők is szívesen részt vesznek.

Ha van kedvetek, írjátok meg, ti mit tesztek lakóhelyetekért.

OKTÓBERI FEJTÖRŐ

Keresztrejtvény

Írjátok be a megfejtéseket a megfelelő sorokba. A keret mentén beszínezett négyszögekbe eső betűket olvassátok össze (a nyilak irányában forduljatok be). Ezt kell beküldeni a keresztrejtvényből.

Megfejtések: KÍGYÓMÉREG, KEGYETLEN, A KÍNÁLAT, KALLÓDIK, KRUMPLIS, ÉTICSIGA, MARADOK, OTELLÓ, SÍNEIK, SZEDER, JELLEM, TISZÁ, ANYAG, ARADI, RÁEJT, ÉLTET, ATARI, TAGAD, OSRAM, SISAK, LIPTO, KENI, SING, A KÚP, ANYA, KIÉR, CSŐ, RÉM, RIÓ, LŐN, ODU, LAK, UFA, ÍRÓ, OÓ, FŐ, EV, ÉT, AK, LL, ON, ÖT, GT, TÓ

Ki jár jobban?

Laci és Feri szorgalmasan takarékoskodtak. Laci iskolai takarékbélyeget vásárolt, Feri pedig megtakarított pénzét a cserépmalacba rakta. Tanév végén megszámolták a pénzüket, s mindkettőjüknek 529 forintja volt. „Nahát — kiáltotta Feri —, teljesen egyformán állunk!" „No, nem egészen — mondta Laci —, mert az iskolai takarékbélyegek után az OTP 5%-os kamatot is ad." Számítsátok ki, mennyivel kap többet Laci. (100 Ft 5%-os kamata 5 Ft, 10 Ft-é 50 fillér, 1 Ft-é 5 fillér).

Számolgató

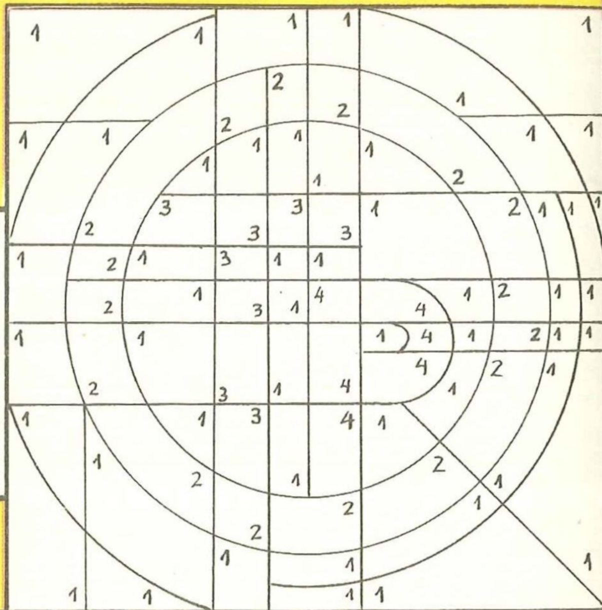
A kis négyzetekben elvégzett számtani műveletek eredménye a négyzetben lévő betűk sorszáma. Tegyétek a betűt a megfelelő helyre, majd olvassátok el, mit írtunk a két sorban.

16:4 O	3·3 A	2·9 Y	4·5 G	14:7 S	31−15 É	20:2 K	2·7 K	30−11 E	30:5 A
6+7 É	20−3 L	9:9 I	15−7 T	3·4 R	15:3 L	27:9 K	3+4 I	18−7 A	45:3 B

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Színező

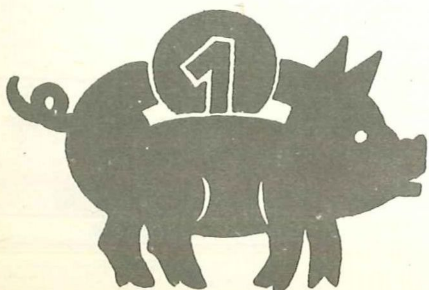
Színezzétek ki az ábra mezőit a számoknak megfelelően. 1 — fekete, 2 — piros, 3 — világoskék, 4 — sárga.

A rejtvények megfejtéseit október 26-ig juttassátok el nyílt levelezőlapon szerkesztőségünkbe. Cím: 1502 Budapest, Postafiók 100.

A májusi fejtörők helyes megfejtése

Keresztrejtvény helyett: „Májusi orgonák" **Gyufarejtvény:** XX—V—VIII = VII **Körbe-karikába:** „ÉLJEN MÁJUS ELSEJE" **Még egyszer gyufa:** HAT **Kinek a lufija szállt el?** A jobboldali gyereké.

A májusi fejtörők helyes megfejtéséért 50 Ft-os könyvutalványt nyertek:

Bardi Tamás, Bathó László, Czifra Péter, Déri Ági, Gacsályi Ágnes, Iványi Krisztina, *Budapest;* **Antos József** *Tornyópuszta;* **Balázs Judit** *Fehérvárcsurgó;* **Bernáth Attila** *Gyöngyös;* **Blendovszki Attila** *Nagybátony;* **Csaháczi Zoltán** *Tépe;* **Dénes Andrea** *Vác;* **Dézsi Hajnalka** *Fábiánsebestyén;* **Fekete Annamária** *Debrecen;* **Fekete N. István** *Szentes;* **Földi Kornélia** *Zagyvaróna;* **Galambos Réka** *Cegléd;* **Guth Ferenc** *Komló;* **Hajzer Andrea** *Nyíregyháza;* **Iványi Enikő** *Esztergom;* **Kiss Attila** *Leninváros;* **Korponai Szabolcs** *Selyp;* **Kozma Zsolt** *Békés;* **Kovács Piroska** *Tépe;* **Kuchta Szilvia** *Miskolc;* **Lang László** *Pécs;* **Lengyel Veronika** *Nagybátony;* **Molnár Norbert** *Székesfehérvár;* **Mózsik Mariann** *Szolnok;* **Nagy Ádám** *Győr;* **Nikora Anita** *Gyöngyös:* **Újhelyi Tamara** *Zalaszentiván;* **Urbán Tamás** *Gyöngyös;* **Pete Helga** *Jobbágyi;* **Rohács Andrea, Rohács Brigitta,** *Miskolc* **Rauschenberger Norbert** *Pécsvárad;* **Sápi Tamás** *Cegléd;* **Sudár Judit** *Csetény;* **Szántó Zsuzsanna** *Tatabánya;* **Szabó Szabolcs** *Tihany;* **Szöllősy Szilvia** *Tépe;* **Takács Mária** *Szombathely;* **Tekes Edit** *Tiszakécske;* **Tokár Krisztián** *Tokaj;* **Tuboly Gábor** *Szeged;* **Vasas Péter** *Ajak;* **Zelfer Renáta** *Nagyberki;* **Zajácz Edit** *Polgár;* **Venczel Szilvia** *Gógánfa.*

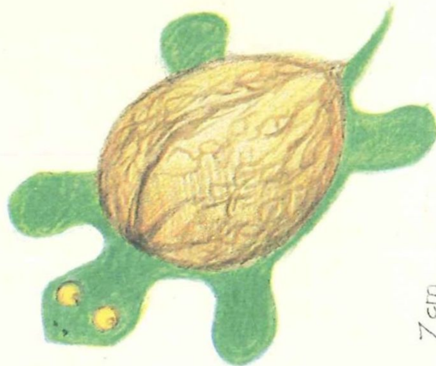

Teki Breki

(1. ábra)

Keressetek egy szép nagy diót. Óvatosan feszítsétek kétfelé! Az így kapott fél dióhéj lesz Teki páncélja. A testét zöld filcanyagból vagy zöld kartonpapírból készíthetitek el. Ehhez előbb sablont kell rajzolni: egy papírlapon rajzoljátok körbe a fél dióhéjat, ez határozza meg a méretet, majd formázzátok meg fejét, farkát, lábait. Vágjátok ki, helyezzétek a zöld filcre vagy papírra, rajzoljátok körbe, vágjátok ki. (2. ábra) Erre ragasszátok rá a fél dióhéjat. Két sárga gyöngyszemből varrjátok rá a szemét is.

1. ábra

2. ábra

Dió Dódi

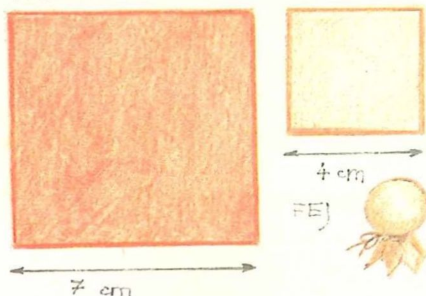
(3. ábra)

A másik fél dióhéj lesz Dódi bölcsője. A szélére díszként kb. 10—12 cm csipkét ragasszatok. Dódi, a pólyás, két négyzet alakú „rongyból" és picike vattából készül. (4. ábra) A kisebb négyzet fehér vagy rózsaszínű anyagból legyen. Közepére helyezzetek egy kis vattagombócot, és alakítsátok ki a fejet a rajz szerint. A „pólyázás módját" az A-tól az E ábráig lépésről lépésre követhetitek. Vastag hímzőfonállal kössétek össze (E ábra), és tegyétek a „bölcsőbe". Ha a csipkével együtt egy kis fonalat ragasztctok a dióhéjba, felfüggeszthetővé válik.

3. ábra

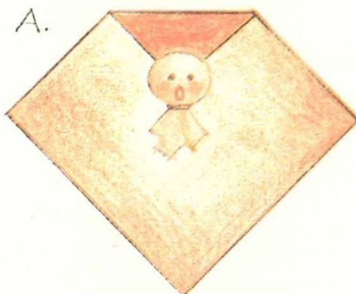
4. ábra

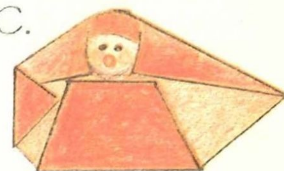

5. ábra

A.

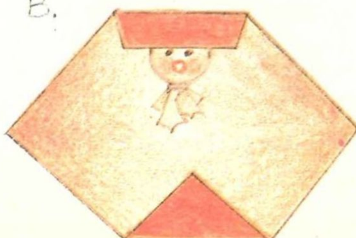
C.

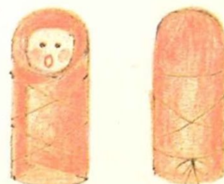
D.

B.

E.

Ikrek

(5. ábra)

Ha nincs dióhéj, sebaj! Készítsetek két babát, húzzatok át mindkettő fejebúbján egy fonalat, kössétek össze és már kész is a kedves ikerpár! Jó munkát, jó szórakozást kíván:

Szabó M. Katalin

A KÉK KERÍTÉS

Van valahol egy kék kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá.

–Helló, Körmi! Képzeld, épp egy úrvárosról szóló könyv van nálam! –szólt Réka. –Add kölcsön! Csak egy órára! –könyörgött Körmi.

Réka Körminél hagyta a könyvet. Körminek annyira tetszett, hogy telerajzolta képekkel. Büszkén adta vissza Rékának.

De Réka dühösen kiabálni kezdett. –Ki engedte meg neked, hogy telefirkáld? Nem is az enyém! Tudod, hogy nagyon kikapok érte?

Bence vigasztalta Körmit. –Szerezz pénzt, és vedd meg Rékának a könyvet. – Honnan szerezzek pénzt, nagyokos? – A saját úrvárosodból!

Bence ötlete bevált. Annyi gyerek csodálta meg Xuxut, hogy Körmi meg tudta venni a könyvet Rékának, s így szent lett a béke.

Marék Veronika